

18.05—22.10.2023

Art en dipòsit

EXPEDIENT 2619

MATARÓ 1936-2023

CA L'ARENAS
MUSEU DE MATARÓ

Sala noble de l'edifici de Can Serra, Museu de Mataró, c. 1965.
Autor: Josep-Lluís Pérez Reus. Fotomuntatge.

EXPEDIENT 2619 ART EN DIPÒSIT (MATARÓ 1936-2023)

La història de la majoria dels museus catalans no s'entendria sense el trasbals que va suposar la Guerra Civil per al conjunt del patrimoni del país. Hi hagué un abans i un després en la museografia catalana, i Mataró no en va ser una excepció. Gairebé noranta anys després d'aquell trist episodi, s'ha volgut posar llum en aquest capítol de la història de les col·leccions del museu i mostrar, fins on ha permès la tasca de recerca, la naturalesa, els orígens i les conseqüències del projecte museístic de Can Serra, la seu del museu municipal, que va començar a prendre forma els primers anys de la dictadura franquista.

Aquell nou Museu de Mataró va conformar-se amb donacions de particulars, amb fons aplegats abans de la guerra a l'Escola d'Arts i Oficis –uns 800 objectes–, amb obres de la salvaguarda republicana i amb objectes dels dos dipòsits realitzats el 1944 pel Servicio de Defensa del Patrimonio Artístico Nacional (SDPAN), el servei franquista creat l'abril de 1938 per gestionar la devolució dels béns històrico-artístics aplegats per

Fotomuntatge de *Pan i Syrinx*, s. XVII, autor desconegut,
MdM 5223 amb clixé fotogràfic b/n, ACA, CULTURA, 7

la Junta Central del Tesoro Artístico de la República i, per al cas català, pel Servei del Patrimoni Històric, Artístic i Científic de la Generalitat (SPHAC). Era un museu concebut com un gran contenidor al·luvial d'objectes artístics, etnogràfics i arqueològics, a la manera dels museus vuitcentistes.

Per raons ben diverses, els béns requisats durant la guerra que no van ser retornats als seus propietaris van passar a ser de titularitat del nou Estat Nacional, que els va cedir en qualitat de dipòsit a museus, institucions i particulars. El Museu de Mataró no va ser l'únic museu català en rebre objectes d'aquesta procedència, però sí un dels més beneficiats del repartiment. L'Expedient 2619 identifica els dos lots cedits a Mataró l'11 de maig i 2 d'agost de 1944. El primer aplegava 57 ítems inventariats de tota mena, amb obres de Masriera, Rusiñol o Galwey. El segon lot constava de 880 peces, que incloïa 300 monedes, 326 medalles i 254 objectes més, amb joies, elements decoratius i un bon nombre d'obres d'art (sèries de gravats de Goya, dos dibuixos de Salvador Dalí, pintures de Nonell, Brull, Nogués, Armet, Vayreda, pintures d'alta època, etc.).

↗ *Enterrament de Crist*, s. XVI. Marcellus Coffermans.
Oli sobre fusta. MdM 6130

→ Cartell imprès. Mataró, 1936 - 1938

El retorn d'obres i la posterior confecció dels lots dels dipòsits no s'entendria sense l'acció prèvia del SPHAC, que havia estat decisiva per a la salvaguarda dels fons dels museus catalans i d'un bon nombre de col·leccions particulars. Va encarregar-se d'elaborar inventaris i de marcar els objectes per poder garantir, en el futur, la traçabilitat de les obres. I tot i que inicialment es va parlar de salvaguarda i protecció, la nacionalització dels béns per a fins culturals es va veure com una fita possible. Els llistats d'obres van ser decisius per a la gestió dels trasllats i per a la tasca de devolució duta a terme pel SDPAN, que va afegir noves marques als objectes en forma d'etiquetes i inscripcions.

Avui, l'estudi de tota aquella documentació generada, dispersa en diferents arxius i des de fa pocs anys posada progressivament a l'abast dels investigadors, permet creuar dades i contrastar-les amb la informació continguda a les pròpies obres. És el cas de les etiquetes enganxades als reversos, testimonis punyents de les vicissituds del salvament del patrimoni artístic català en temps de guerra. A mà o mecanografiades, més grans o més petites, són cicatrius esgrogueïdes d'un temps que mai no ha acabat de

Avners i revers d'*El príncip i el prelat*, s. XX. Virgilio Mattoni.
Oli sobre fusta. MdM 5836

passar del tot. Se'ns fan invisibles davant la bella aparença de les formes i dels colors dels anversos, però hi són, com ferides mal tancades de la part més fosca de la nostra pròpia història i com a recordatoris d'un passat que es fa imprescindible visitar.

L'exposició «Expedient 2619. Art en dipòsit (Mataró 1936-2023)» és un projecte concebut com un acte necessari de transparència, en la línia del camí emprès per alguns grans museus i institucions europees a l'hora de revisar la naturalesa dels seus fons. I és, també, una invitació a la ciutadania a reflexionar sobre un temps i uns fets encara molt poc coneguts.

Francesc Miralpeix, historiador de l'art de la Universitat de Girona i comissari de l'exposició

Clixé fotogràfic b/n. ACA, CULTURA, 7 i retrat femení, s. XIX,
Ramon Martí Alsina, oli sobre tela. MdM 5851

HORARI

Dijous i divendres de 17 a 20 h

Dissabtes d'11 a 14 h i de 17 a 20 h

Diumenges d'11 a 14 h

Tancat els festius

ENTRADA GRATUÏTA

Visites guiades: segon dissabte de mes a les 18 h

Activitats familiars: segon diumenge de mes a les 12 h

Visites concertades per a grups i escoles:

937 412 930 (de dilluns a divendres de 9 a 14 h)

educacultura@ajmataro.cat

Per a més informació:

www.culturamataro.cat

Segueix-nos a:

 Cultura Mataró

 @CulturaMataro

 @culturamataro

 Museu de Mataró

 @museumataro

CA L'ARENAS

MUSEU DE MATARÓ

C. d'Argentona, 64

08302 Mataró

937 582 401

museum@ajmataro.cat

Ajuntament
de Mataró

CULTURA
MATARÓ

MUSEU DE MATARÓ

Amb la
col·laboració de:

Diputació
Barcelona

Generalitat
de Catalunya